

УДК: 327

Примљено:
17. 03. 2007.

Прихваћено:
03. 04. 2007.

Оригинални научни рад

НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

NATIONAL INTEREST

Година II, vol. 2

Број 1/2007.

стр. 19-36

*Добрица Ћосић**

СРПСКО ПИТАЊЕ – ПИТАЊЕ ИСТИНЕ

Част која ми је указана да будем први говорник на овом скупу, забринула ме одговорношћу: са толиком сенком за собом, загледан у залазак, шта ја могу да кажем што заслужује вашу пажњу?! Моје свеске су исписане. Моје идеје су изговорене и од многих савременика порекнуте, због чега нисам несрећан. А нека моја предвиђања су ме људским несрећама потврдила, због чега јесам несрећан човек. Које моје знање и искуство људима премореним српском стварношћу може да припали разумну наду у будућност подношљивију од садашњице, питам се са недоумицом.

Јесени 1967. године предавање на Коларчевом народном универзитету “Како да стварамо себе”, започео сам овим речима: “Како да стварамо себе, односно свој људски свет и услове, питање је које само собом носи извесно филозофско опредељење и став према основним вредностима. На то се питање данас мора одговорати рационално и са новом историјском визијом. Неминовно је радикално проверавање свих великих националних циљева и друштвених оријентација, исказаних у оквиру генерације којој данас припадамо: толико је већ трагичних исхода претходних опредељења и веровања.

Кад год погледамо уназад, пепео многих пораза заспе нам поглед; неке ослепи и разболи им душу; већину подмите свакојаке ситне могућности наше замућене свакодневнице. Све више нас је таквих који имамо изговоре за све неуспехе

* Добрица Ћосић, књижевник, редовни члан САНУ.

1 Излагање Добрице Ћосића на филозофској школи у Крушевцу јуна 2006. године.

и промашаје. Та идеологија правдања и оправдавања објективним чиниоцима, заснована на дијалектици моралног лицемерја једне друштвене силе – комунистичке партије, именујем је сада – и нагонском оптимизму некритичне, инфериорне већине, одавно је постала репрезентативни израз наше опште свести. Све више је наших савременика чија се вера само личним рачуном и приватним интересом храни.

Не пристајем на наш традиционални гнев и очај после свега, из чега се рађају наше псовке и опет велике и скупе непромишљености. А ми смо пред њима. Или већ одавно у њима.

По свему, данас је од нарочитог значаја напор за истинитим сагледавањем себе и стварности...”

Морам још да цитирам предавача на Коларчевом народном универзитету који је у јесен 1967. у предавању “Како да стварамо себе” и ово рекао: “Можда је најнесрећнија особеност српске националне културе њена садржајна, временска и просторна нејединственост. Ту нејединственост владајући чиниоци данас упорно подстичу. За ту сврху створена је једна читава идеологија. У ту су се идеологију слиле аустроугарске и коминтерновске концепције Балкана и Југославије. Једног дана то ће бити сагледано са свим последицама... Сада господаре заблуде, анахрони митови и традиционална резигнација...”

Извесну трагику нашег уласка у модерно доба чини свакако и промоција политичког чиниоца у нашем друштвеном животу. Читава једно столеће, сав национални потенцијал, трошио се у политичке циљеве... Политички чиниоци ће све до данас преовладати целокупним друштвеним бићем. Власт и политика били су основна преокупација нашег друштва од 1804. до данашњих дана” рекао је тај исти предавач на Коларчевом универзитету у јесен 1967. године и узвикнуо “Машта за добро и машта против зла - машта нам грдно недостаје!”

А то своје предавање завршио је следећим речима: “Како, дакле, да стварамо себе? И за одговоре на то питање и за оживљавање његово неопходна је заиста целокупна “умна снага народа” и сва његова машта. Размере и карактер, вољност и организованост свих умних и моралних снага друштва, одредиће судбину наше земље, на њеном стрмом путу

у савременији и човечнији свет... само општом просвећеношћу, развијеном културом и науком, Србија може коначно да престане да буде земља сељака, чиновника и политичара”.

Књига “Моћ и стрепње” у којој је објављено ово предавање, забранио је либерални Централни комитет Савеза комуниста Србије 1971. по директиви Јосипа Броза и Едварда Кардеља; егзекуцију су извршили њихови чиновници осуђени за “либерализам”, а неки живи и данас се хвале и славе тим својим “либерализмом”.

Маја 1968. године на пленуму Централног комитета Савеза комуниста Србије, тај предавач на Коларчевом народном универзитету, критиковао је владајућу националну политику Савеза комуниста Југославије, упозорио на опасност шиптарског сепаратизма и шовинизма и губитак Косова и Метохије, због чега је проглашен српским националистом да му ту титулу и данас потврђују и величају телевизија и радио Б92, неке шарене новине, мафијашке странчице, фондови и фондације за људска права са деконтаминираним дамама и потплаћеним експертуалцима, као их луцидно назива Богољуб Шијаковић, а које следи гомила београдских лумпенинтелектуалца и надничара пискарала. Ја не полемишем с њима. Ја само констатујем моћ безумља.

Ето, господо, како је ваш данашњи сабеседник говорио 1967. године да би његову критику Титове и Кардељеве националне и државне политике потврдио Устав 1974. и коначно слом Титове Југославије 1991. Молим вас да ми верујете да оволико самоцитирање није нарцизам него моје очајништво. Међутим, очајништво је болест и грех. Нама је неопходно здравље и разум; потрудићу се за њих и у својој речи. А цитирао сам своја схватања изговорена пре пола века, не да бих се хвалио да сам био у праву, него да бих вас упитао: јесмо ли ми Срби иступили из историје? Нама је, по свему судећи, одавно стао историјски часовник.

Као писац замишљен над југословенском и српском стварношћу, ја сам у разним историјским етапама српско питање видео са нагласцима: као социјалистичко, као цивилизацијско, као демократско, као државно питање. А како га видим данас јуна 2006. године? По мом разумевању нашег стања, положаја и егзистенцијалних императива, српско питање данас је умно питање: српско питање је питање целе

истине о себи и свету у којем живимо. Та цела истина не треба нам за филозофију и књижевност; оне имају своје истине; цела истина нама је неопходна за успостављање колективног историјског разума, људског и националног достојанства и могућ напредак народа Србије.

Са истином, нама је данас нада потребнија од хлеба. Само убедљива реч наде у човечнију будућност има хумани смисао у обраћању људима наше земље. Јер без разумне наде не можемо да искорачимо у будућност – нама Србима неизвеснију но икад. Не знамо шта ће бити са Европом и светом за десет година, о половини века и његовом крају не усуђујем се ни да размишљам. Људско памћење зна да етноси и њихове културе нестају. Нестанак, не из велике даљине, прети и Србима. У толикој неизвесности, како изабрати ону могућност, ону путањицу која српском народу и људима, достојанствен опстанак и највише добра обећава? Или најмање зла доноси. То је наша судбинска брига. А ја сам стари скептик и писац људског и српског трагизма. Припадам револуционарном нараштају који је имао наду да може да промени свет зла и неправди. Али та нада је изневерена; изневерили смо је ми њени верници са својим вођом; изневерила је и она нас, јер је на почецима њене идеологије била велика илузија, а ми смо као ратни победници отровани влашћу сагорели у заблудам. Ми нисмо успели да подредимо историју својим идејама и идеалима. Заједно са својом влашћу самлевени смо у зупчаницима великог механизма историје, како Јан Кот тумачи судбине јунака Шекспирових драма. Тај закључак делује детерминистички и фаталистички. А ми смо свесно изабрали пут у будућност. Био је то чин подвига и заслужена слава херојског жртвовања за слободу и идеале. Тај је избор представљао и надљудску могућност мог нараштаја и српског народа који нас је следио. И они који су деловали са идејама супротним нашим, изманипулисани су и поражени.

Друштво које је за нас означено појмом транзиција, представља повратак у пљачкашки капитализам и пут у лицемерну, дириговану демократију; то је сада свет трајнијег зла и већих неправди од оних против којих смо се некад борили.

Наше друштво је данас по много чему горе од оног претходног, па и оног којег смо партизанском револуцијом

срушили. Честа носталгија за прошлошћу није носталгија за химерама. Зато данас пред вама и размишљам о идејној одговорности и дужности интелектуалаца у егзистенцијалној кризи народа. А верујем да знам колико је данас тешко, скупо, болно изношење истине. Верујем да знам колико је тешко сабрати људе да делују за опште добро и постићи сагласност: шта је опште добро у примордијалном егоизму људске већине, у општој беди народа, у социјалној неједнакости у распону од масе бедника, до шаке богаташа, у нихилистичком безнађу младог народа? Како пробудити одговорност за достојан живот целине?

Та одговорност, по мом уверењу, започиње сазнањем истине о себи и свету и делатним уважавањем тих истина. А то могу да чине само људи којима истина није у функцији корисних, пробитачних интереса; људи којима је истина у функцији вишег смисла егзистенције. Претпостављам да то јесу и да то треба да буду људи који се баве умним радом – науком, филозофијом, књижевношћу, уметношћу, образовањем, културом у целини, новинарством и другим компетентним струкама. Одговорност за живот је била основна енергија етоса српског народа која је у последњим деценијама XX века забрињавајуће смалаксала у поразима и расула се ван колективног бића, у личне интересе, у муку опстајања већине и опсенама јефтиног, баналног хедонизма мањине нашег друштва. Одговорност за живот, понављам, ја данас сводим на одговорност за истину о себи, својој нацији, свету у коме постојимо.

Покушаћу најпре да именујем промене које су настале у нашем добу и за чије смо истинито именовање обавезни.

Велика прекретница историје која се збила крајем XX века, произвела је радикалне промене у бићу свих друштава, особито бољшевичко-социјалистичких. Те су промене изазване поразом Совјетског Савеза у “хладном рату”, политичким револуцијама, односно контрареволуцијама, а највише техничко-технолошким енергијама, проналасцима и комуникацијским иновацијама савремене цивилизације. Промењени су темељи целокупне државно-политичке, економске, духовне и комуникацијске структуре савременог света. Такве промене се убрзавају ка реалности којој ни најимагинативни-

ји умови не виде јасне обресе. Технократе су углавном оптимисти; филозофи су у већини скептици и песимисти; све чешће се оглашавају научници, посебно економисти, критиком развоја “неспутаног”, суровог, глобалистичког, корпоративистичког капитализма. Напуштене су многе традиционалне вредности и идеје; америчком хегемонијом прекомпонован је свет; идеологијом људских права универзално су нормирани односи међу народима и људима, у многим видовима само манипулацијски и инструментализовани хегемонистичким циљевима водеће силе и интересима тоталитарне и рентабилне демократије.

Упркос позитивним променама, мени се чини да су многа зла, неправде, обмане, сиромаштво, мржња, криминал, особито лаж и неморал, ипак увећани. Америка више није слободно друштво. Картезијанска, декартовска Европа, сада је само у библиотекама. Додуше, општим прогресом увећане су и могућности за живот са мање напора и више слободе и задовољства, свеједно што је сиромашнијих све више, а и богатих је све више, па ипак: јаз међу њима се само продубљује. Амерички империјализам мотивисан енергетским потребама и хегемонистичким циљевима је у ратоборачкој агресиви, верски сукоби се заоштравају, трка у наоружању узима залет, нове глобалне прекомпозиције света које диктира слободно тржиште, производна експанзија Азије, интернетска комуникација, опасности нерегулисаног капитализма, непредвидиве последице корпоративистичког глобализма и тоталитарне демократије чије је морално биће хипокризија – као да најављују обнову хладног рата, а сукоби цивилизација нису само сиромаштвом мотивисани како Солжењицин верује. Експанзија ислама са фундаменталистичким циљевима, можда најављује будућност света дубински агресивних антагонизама. Балкан је њихово изразито поприште и обновљено разбојиште. Савремена цивилизација је изазвала и дубоку кризу свих хуманистичких вредности, а лажне и хедонистичке потребе умножила и увећала до апсурдних размера.

Неке народе, као руски и српски, на пример, сломом бољшевичког и титоистичког социјализма, захватила је криза, коју је чешки филозоф Карл Косик одавно назвао “кризом народа”.

Таквим ми се чини свет у коме смо ми Срби постали жртвени јарци; али, то је свет коме морамо да се прилагодимо и опстанемо са стваралачким потенцијалима и достојанством.

Ваљда нећу много погрешити, ако кажем да је српски народ данас у муци заостајања, опстајања и одбране свог идентитета и интегритета, какву не подноси ни један европски народ. Незадовољство собом и суровим, неправедним светом, под чијом политичком и економском владавином и тиранијом “организоване лажи” грцамо, изазива наш гнев који се претвара у резигнацију, у нихилизам, у ирационалност. Чини ми се да то стање, ако је тачно виђено, драматично актуализује моју тезу о делатној одговорности као грађанском и патриотском постулату интелигенције.

Али треба најпре конкретно и савесно одговорити на питање: шта смо и где смо ми Срби данас? Догодила се у прошлом веку епохална промена на српској земљи коју ја означавам појмом *разисторије*. Да мало појасним тај појам.

Пишући антиутопијски и алегоријски роман “Бајка” давних година (1962-1965), када се у мом драматичном спорењу са нашом друштвеном и идејном стварношћу у мени укидала идеолошка амбиваленција и збивао процес унутрашњег преображаја од идеолошког верника и зависника у критичког и слободног писца, ја сам у “Бајци” исписао једно поглавље – “Разисторија”, у коме сам фикцијски поништавао реалност реверзибилношћу времена, српске и европске историје, враћајући време у назад, у непостојање свеукупне реалности, враћајући је инволуцијом у прошлост, у било, у трен прапочетка – да не нађем људско “срећно доба”. Разисторија је била нова реч, нов појам у српском језику који сам касније користио у одређеним контекстима, стрепећи да ће разисторија, то јест ентропија и рушење постојећег бити и наша, југословенска и српска судбина. И она се збила у последњим деценијама XX века. Наша разисторија се у неким видовима наставља и ја јој ни после 21. маја 2006. не назирем крај. Али јој се мора учинити крај, ако хоћемо да опстанемо као историјски народ.

У чему ја видим нашу разисторију?

- У распаду Југославије, многих вредности традиције и остварења у поретку партизанске револуције – социјализму у којем је био постигнут значајан, у неким

- видовима и импресиван економски, културни и цивилизацијски развој и напредак нашег друштва.
- У поразу српске националне идеологије и реалном губитку свих ратова које смо водили у XX веку.
 - У пропасти државе за коју смо у два века жртвовали преко два милиона глава.
 - У проглашењу Србије за разбијача Југославије, ратног агресора, народ злочинаца и починиоца геноцида.
 - У искорењивању и протеривању милион Срба са својих вековних територија – данашње Хрватске, Босне и Херцеговине, Македоније, Косова и Метохије чија се албанска анексија убрзано остварује.
 - У опасном биолошком тађењу животног стабла, демографском паду српског народа и исељавању младог народа из Србије.
 - У етничком расколу и духовном посрнућу Црне Горе, чије расрбљивање и разњегошевљење може је одвести у распад.
 - У транзицијском разарању, регресији, распродаји, пљачкању и пропадању националне привреде.
 - У урушавању здравственог, просветног, образовног и културног ступња народа.
 - У распаду јавног морала од легалног нихилизма.
 - У агресији наших ратних савезника 1999. против Србије и отимању Косова и Метохије за нашег тровековног непријатеља.
 - У стављање Србије пред суд Уједињених нација у Хагу за злочиначко удруживање са циљем стварања Велике Србије коју су измислили хрватске усташе, словеначки шовинисти, плаћени правници и историчари аустроугарске провенијенције, југословенски, аустријски и немачки србофоби.
 - У планетарној сатанизацији и расистичкој дискриминацији Срба које врше светски медији, бошњачки цихадисти, дипломате, потплаћени интелектуалци и новинари Европе, САД и неких исламских земаља...

Да скратим списак садржаја и видова српске разисторије у најкраћу реченицу: Срби су данас парије у Европи. Зато српска младеж бежи из своје земље за хлеб и достојанство.

А морам да напоменем: били смо два века мали народ који је у Европи највише жртава дао за своју и европску слободу и демократију; били смо једини европски народ који је у поробљеној Европи у Другом светском рату дигао масовни устанак против нацистичке Немачке и фашистичке Италије; били смо једино социјалистичко друштво које се побунило против Стаљина и у неким животним садржајима одрекло стаљинизма, чиме је идеолошки и историјски почело рушење Стаљинове совјетске империје. Као најбројнији југословенски народ, били смо у великом “хладном рату” међу протагонистима мира и коегзистенције сукобљених блокова. Све је то сада за глобалисте, светске центре моћи, евробирократе, амбасадоре великих сила и хегемона света – прошлост која се њих не тиче, коју ми по њиховим налозима треба да заборавимо и окренемо се будућности, јер је нама територију државе одредила Бадинтерова комисија, а нашу историју је исписала оптужница Хашког трибунала. Тако нама, народу који има културу стару осам векова, свакодневно командују чиновници бриселске канцеларије, Стејт департмента, разних идеолошких и финансијских форума “међународне заједнице”, многе “невладине организације” и апарати. Они нам налажу да се не бавимо нашом прошлостју зато што су нам они именовали прошлост: она је за њих митоманска, хегемонистичка, великосрпска, агресорска, злочиначка, геноцидна... Али, ми их не смемо послушати: ми се морамо бавити и прошлостју, не због историзма као националистичке опсесије, него због критичког, истинског сагледавања себе, да би смо образовали делатан историјски разум с којим би се ослобађали својих заблуда и странпутица и јасније видели куда ћемо и шта можемо за свој угрожен опстанак и напредак да учинимо.

А каквој будућности под деценијским санкцијама, перманентним, свакодневним уценама и ултиматима, у свему дискриминисан народ српски може да се нада? Будућност коју нам нуде је наређена будућност - задата будућност. Поново нас усрећују идеолошким командама. Некада су то чинили болшевичке бирократе, сада то чине евробирократе. Бриселски усрећитељи, по методама у поступању, не разликују се много од некадашњих кремљанских усрећитеља.

У неким битним садржајима и видовима ми данас нисмо слободан народ. Није реч само о нашем неприхватању

ограниченог суверенитета. Ако се уједињујемо са Европском унијом, морамо се одрицати и неких садржаја свог суверенитета, али се притом не можемо одрећи свог идентитета и своје географске, антрополошке, културолшке, креативне специфичности. После бољшевичког искуства и социјалистичког слома, не смемо се лишити критичког односа и стваралачке скепсе према свему што нам одређује судбину и што нам се диктира са стране.

Има, по мом уверењу, доста и орвеловске идеологије и совјетских метода у садашњем стварању Европске уније, која може бити и евроутопија. Није, дакле, српско питање данас да ли ћемо “ступити у Европу”, јер јесмо Европа иако су нас у последње време са географским шовинизмом прогласили западним Балканом, ваљда да не бисмо заборавили традиционалну инфериорност од постављања источног питања 1683. године. Ми сада немамо други пут, ми хоћемо и морамо у Европску унију, али не по сваку цену. Приступање Европској унији представља епохалну промену политичког, националног и цивилизацијског бивствовања. Европска унија није небески рај. То је поредак строге редукције традиционалних потенцијала, напорног радног живота, ригидног условљавања начина живота, сурове тржишне утакмице за коју ми нисмо спремни, па смо унапред условљени животним стандардом, неупоредиво нижим од стандарда развијених европских друштва.

Не ступа се у Европску унију преписивањем бриселских закона и папира, него радикалним преображајем друштва, рационализацијом и модернизацијом целокупног живота. А европски фактори наше приступање Европској унији уцењују једним или неколицином одметника. Зар није већа цена ступања у нову епоху од главе једног генерала? Зар они из Брисела, Вашингтона, Лондона, Париза и Берлина, заиста мисле да смо ми само немислећа, балканска руља, потпуно амнестизирана? А ми ипак добро памтимо и крваво плаћамо историјску катастрофу коју су 1991. године узрочиле у Матрихту европска Дванаесторица када су одлучили да се растури Југославија, да би нас 2002. бриселска канцеларија присилно ставила у државни провизоријум који не постоји на планети због чега се и срушио 21. маја 2006. године. Нашом скромном памећу ми не можемо да схватимо да је моћној

Америци само корисно да са НАТО-армадом отима Србима Пећу патријаршију, Дечане, Грачаницу, Девич, Богородицу Љевишку, Хочу, саграђене пре но што је Америка постала држава. Ми Срби сматрамо да није демократски и хумано да нас “међународна заједница” приморава да на Косову и Метохији живимо са онима који нас три века и сада убијају и држе у логорима, а које смо и ми убијали и палили им куће.

Да се вратим конкретном размишљању о нашој одговорности за истину.

Без историјске, егзактне и болне истине о себи, својим заблудама и погрешкама у националној политици од Балканских ратова до рата НАТО алијансе против Србије, Србија неће бити духовно здрава и способна да крене у политички, економски, морални и цивилизацијски преображај и спокојнију будућност.

Знам добро да је историјска памет накнадна памет; да историјски разум за велика догађања нису имале и немају ни сада ни велике нације; да ирационални фактори покрећу велика колективна збивања. У историји се ретко у колективним збивањима разумно и морално поступало. Мали народ, какав је српски, не сме своју културу, своју националну самосвест и своју визију будућности дејствено да лиши накнадне памети: критичког односа према прошлости и увиђања својих заблуда, предрасуда, митова, грешака, националних лажи. Покушаћу да означим само неке, по мом сазнању, најкрупније историјске заблуде и грешке у српској националној идеологији и државној политици XX века.

Склон сам мишљењу да су Срби у утицајима европских и светских чинилаца, читав XX век проживели у кобним заблудама и издашно, ирационално гинули за њих. Славу неких националних подвига и скупих жртвовања, довело је у питање и обесмислило потоње време. Овим схватањем не желим да умањим величину дела наших предака и свог нараштаја; овим схватањем само потврђујем своје уверење о трагизму човековог и српског бивствовања.

Ако нисмо могли на половини XIX и почетком XX века да увидимо и предвидимо да је обнова немањих државе и ослобођење Старе Србије са Косовом и Метохијом - ратовање за ослобођење већине несрпског народа; да су Балкански ратови доносили Балкану ослобођење од вековне

османлијске окупације, сада морамо да увидимо да су то били српски ратови за туђе државе. Рат са Бугарском 1913. је само несрећан рат за оба народа. Неприхватање Лондонског уговора 1915. основни је узрок националне трагедије српског народа у XX веку. Повлачење српске војске и народа у зиму 1915. преко Албаније, херојски подвиг јединствен у европској историји, коштао је Србију око сто педесет хиљада душа, па се по коначном исходу не може сматрати разумним чином. Уједињење са Хрватима и Словенцима, плаћено је са милион и двеста хиљада српских глава, а код знатних делова хрватског и словеначког народа заједничка држава доживљена је као српско поробљавање и српски империјализам због чега је та Југославија од Коминтерниних комуниста, хрватских и осталих југословенских националиста проглашена “тамницом народа”. Она је то остала и за половину Црне Горе до 21. маја 2006. године.

Југословенство као државна и културна идеологија било је засновано на погрешном уверењу да су Срби, Хрвати и Словенци “један троимени народ са две вере”, а превиђало се и не уважавало и из грандоманских српских разлога, да су то три супротстављене националне идеологије које желе своје, самосталне државе. Да је Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, односно Југославија, тешко одржива држава, показала је хрватска сепаратистичка петиција још 1919. године, Видовдански Устав 1921, убиство хрватских вођа у југословенском парламенту 1928, и коначно, априлски рат са Немачком и Италијом, Мађарском и Бугарском 1941, када су Југославију покушали да бране само Срби. А Срби у југословенској емигрантској влади, Срби комунисти и Срби монархисти у земљи, ни после стравичног усташког геноцида нису видели неки други облик државне егзистенције југословенских народа осим југословенског државног јединства.

Наравно, савезнички тријумвират је из својих интереса условљавао уважавање југословенског интегритета, али да није вођен онако суров грађански рат какав је вођен, државно питање југословенских народа могло се и друкчије решавати. Друга Југославија, створена на социјалистичкој идеологији и идеји братства и јединства ни са Титовом и комунистичком диктатуром као федерација није издржала више од десет година; са својом самоуправном децентрализацијом,

односно национално-сепаратистичким захтевима, утврдила се у конфедералном уставу 1974. са правом република на државност, самосталност и отцепљење. Нећу даље да историзујем српске заблуде, грешке и одговорности.

Именоваћу још неколико кардиналних грешака српских комуниста у политичким одлукама.

Зашто српски комунисти на заседању АВНОЈ-а, после усташког геноцида, у уставној конституцији нове Југославије нису захтевали аутономију за Србе у Хрватској? Зашто се српски комунисти нису супротставили Титовој одлуци да се забрани повратак шездесет хиљада Срба од Албанаца прогнаних са Косова и Метохије и Срба које су Бугари прогнали из Македоније, а да при том поштују идентитет и интегритет македонског народа? Зашто су српски комунисти прихватили брионски Устав 1974. који је дезинтегрисао српски народ, поделио Србију на три дела, а ужу Србију ставио у правно завистан положај од бирократске олигархије Војводине и Косова? Зашто Савез комуниста, чак ни после Титове смрти, није осудио мучитељске логоре на Голом Отоку, Светом Гргуру, Градишки, Билећи? Зашто српски комунисти нису политички осудили робијање Милована Ђиласа, Драгољуба Јовановића и других политичара неистомишљеника? Зашто садашњи равногорски и четнички покрет не осуди свирепо четничко клање Срба и Српкиња под окупацијом? Зашто вође босанско-херцеговачких Срба нису прихватили Венс-Овенов план 6. маја 1993. године, којим би се скратио рат за две године, избегао Дејтонски диктат, незасновао Хашки суд и потом се створили услови за праведно решење косовског питања, па српски народ не би доживео бомбардовање НАТО-пакта, нити би био проглашен народом агресора и народом ратних злочинаца? Зашто је у грађанском рату у Босни, Крајини, Лици и Херцеговини у дејствима неких паравојних формација обновљена четничка традиција каме, насиља, пљачке и бахатог примитивизма, а пре неки дан се на Равној гори бајатом националном реториком и лажима слави та наша грозна прошлост која у младим савременицима изазива стид? Зашто српски политичари и њихов најодговорнији човек није 1991. године у распаду Југославије решавао и решио косовско питање? Зашто ни српска опозиција, она која се сматрала демократском, није знала како да се реши косовско питање,

него се забављала симулантским дијалозима интелектуалаца и читав косовски проблем сводила на проблем изборних резултата? Зашто је и после политичког преврата 2000. године уместо заиста демократске и правне државе, настала наказна, мултипликовано партитократска, приватизована држава у којој је међу мањинским странкама ресорно раздјељен државно-друштвени и економски организам, власт и права као награда за лојалност у једној апсолутно непринципијелној коалицији? Да о овоме заћутим и наставим о основној мотивацији овог текста.

Најпречи задатак српске науке и интелигенције данас, ја видим у сазнавању и утврђивању истине о стварним узроцима разбијања Југославије, савесном утврђивању броја жртава свих народа који су учествовали у међунационалним и грађанским ратовима на југословенском тлу 1991-1999. године. Наш је животни задатак да “чињеничким истинама” порекнемо “организовано лагање” о Србима, користим синтагму Хане Арент, а то је у ствари институционализовано лагање које данас господари светским јавним мњењем у функцији истине “Лажи-истине” која постаје основа легалности доношења свих државних и политичких одлука великих сила, САД, Савета безбедности и Европске уније о Србији.

Муслиманско минирање пекаре у Мискиновој улици и ракетирање пијаци Маркале у Сарајеву, дакле, убијање свог народа, да би се оптужили Срби као крволоци; па сулуда измишљотина о силовању шездесет хиљада Муслиманки, над чим се згражавао немачки народ и читав свет; па увећавање и фалсификовање броја сребреничких жртава и на тој “Лаж-истини” бомбардовање Срба; па Вокерова инсценија српског масакра Албанаца у Рачку која је послужила као “моралан” повод за напад НАТО-пакта на Србију... Сетите се Клинтонове аргументације за НАТО-вско спречавање “хуманитарне катастрофе” Албанаца на Косову и његових лажних цифара побијених Албанаца. То су само неки докази америчке и европске државне употребе “Лаж-истине”.

Ми смо људски и патриотски обавезни да се егзактним чињеницама супротставимо “словеначком”, “ушашком” и “босанском моделу лагања” о узроцима и чиниоцима пропасти Југославије које је издашно искористио недобронамеран свет и Хашки трибунал.

Прве препреке истина о српском народу, морамо то да увидимо, представља нам наше домаће “организовано лагање” које плански и стручно користе амерички, немачки, британски и други инострани медији, а тим “аутентичним чињеницама”, тим доушничким истинама, снабдевају их корумпирани интелектуалци, “мондијалисти”, “антинационалисти” и неке “цивилне”, “невладине организације” које финансира иностранство. Томе доприноси и инфериорно, неуверљиво, равнодушно понашање српске државе, њених институција и медија према српским злочинима и српским лажима.

Ми се морамо одважити за сазнање и слободан говор истина о себи, својим националним лажима и заблудама и својим злочинима који су у српско име почињени у ратовима, и најстрожије их осудити у самој Србији. Злочини које су починили Срби до апсурда су увеличани и монструизовани гебелсовским и “бошњачким моделом”, како каже Жан Дилије у “Нувел опсерватору”. Треба “чињеничким истинама” да порекнемо те ужасавајуће лажи, особито о Сребреници која је постала муслимански Аушвиц, метафора српског злочинства, а најмање пет хиљада Срба убијених у Сарајеву, узгредне су жртве четворице сулудих Муслимана! Наше уверљиво супротстављање пропагандним стереотипима српских непријатеља изношењем “чињеничких истина”, данас неће успети да разувери творце, власнике и кориснике “организованог лагања” о српском народу, јер ми немамо новац, моћ и средства да се супротставимо глобалним лажима Си Ен Ена, Би Би Сија, немачким и француским телевизијама, дипломатама и пропагандистима светских моћника. Биће потребно много времена да се њихови пропагандни стереотипи замене истинама. Међутим, нама је истина неопходна данас за наше достојанствено опстајање у људској заједници; да наша деца и омладина расту са истинама о својим родитељима и прецима и да се не стиде што су Срби. Нама је истина неопходна за промену себе и стварање себе.

Ми се можемо освестити само на истинама и учинити их темељем националне и друштвене свести да би смо спасли свој колективни разум од разарања и параноје прогоњених. Без истина и историјског разума ми немамо идентитет, а без идентитета ни будућност као историјски народ.

Да закључим овај летимичан и суморан осврт на српску судбину питањем: да ли су и зашто су скоро све националне, државне и друштвене тежње српског народа у XX веку окончане поразима? На то питање - тојнбијевски изазов - наши савременици од своје интелигенције чекају истините одговоре. Само ако уистину себи разјаснимо XX век, имаћемо умну снагу да заснујемо разумну наду у спокојну будућност у XXI веку. Срби имају моћ, уверен сам, да изврше тај најтежи подвиг у својој новијој историји.

Врло сам свестан да у својим размишљањима о неким животним питањима српског народа нисам надвладао тему своје песимистичке душе. Слагао бих да сам оптимиста. Али ја сам борбени песимиста. И подсећам вас овде у митском граду Крушевцу: ако је изгубљена битка, на Косову није изгубљено царство српско. Из духа народног родио се величанствени српски еп и етос чије је језгро слобода. На косовској изгубили стечено је историјско знање и морално искуство за опстанак народа. Потом је настало стваралаштво Деспота Стефана Лазаревића. У култури и културом је затрајала Србија: израсле су Манасија, Каленић, Љубостиња, Велуће, Руденица, Наупаре, Коморан, Рамаћа, Врачешњица; створена је школа Константина Филозофа зацвилела је горда патња монахиње Јефимије да се роди прва српска песникиња; из Стефанове племићске и дубоке душе кликнуо је Слово Љубве – прва српска песма; извила се ренесансна вертикала српског духа.

Последњих деценија, последњих година, ових дана поново, уз наше дуготрајно учешће и неучешће, силом и неумљем отимају нам се Косово и Метохија. Америка и њени следбеници “решавају косовско питање” на најлакши и најпогрешнији начин. Без трунке историјског разума и правде, слепи за будућност. Америка и велике силе Европске уније стале су на страну балканског варварства: еволуцијом стварају Велику Албанију – државу будућег генератора неоосманизације и исламизације Балкана. Може се догодити да се за десет година разломи Црна Гора. Може се догодити да за деценију-две Македонци у Скопљу започну борбу за људска и национална права. Може се догодити да биолошке, милитантне и верске агресије крену ка Северу и Југу... Јер се занова нова сила на Балкану, традиционално спремна за сва

вазалства ради остварења својих главних циљева: освајања туђих територија.

Србију жестоко боли Косово, али се Србија и одласком дукљанске Црне Горе згушњава за опстанак. Косово не губи само Србија - Косово губи хришћанска Европа! А које су војсковође и политичари за хришћанску Европу изгубили Косово – имена тих чиновника ће знати можда само ретки читаоци старих новина. Ово је доба само по злу значајних људи. Много их је да се памте.

А шта ће бити са нама Србима? Ако се приберемо, осветимо истинама и затрајемо културом, поново ћемо да се успоставимо као слободарски, моћан и историјски народ.

Управо о томе ћу још неколико реченица да изговорим.

Почео сам ово излагање подсећањем на своје питање “Како да стварамо себе”, постављено у најави велике кризе Југославије 1967. године. Говорећи о свом доживљају српског XX века, покушао сам да сагледам Србе и Србију и себи разјасним шта смо учинили са собом у XX веку. Није тешко да се увиди да смо много урадили на пословима историје и да смо много грешили. Овде где смо сада не можемо и нећемо да останемо. Морамо, дакле, поново да стварамо себе.

Треба оном вољом и свешћу да кренемо да се успињемо онако као се Србија просвећивала и европеизовала на почетку XX века; онако како се Мишићева Прва армија из подножја Суворора и Рудника успињала на врхове Суворора, Повлена и Маљена, побеђујући четвороструко јачег непријатеља; онако као смо кренули за слободу против нацизма; онако како смо обновили порушену земљу после Другог светског рата; онако како смо се упорно супротставили Стаљину; онако како смо од сељачког и примитивног друштва створили, индустријско, просвећено и развојно друштво, упркос ограничењима титоистичке идеологије. У друкчијим условима и за нове циљеве ми смо народ који има памет и снагу да понови своје историјске подвиге из прошлости.

Сва зла која су нам се догодила – разарање Југославије, милион прогнаних Срба из народа и држава разбољених србомржњом са последњом победом Аустро-Угарске, Коминтерне и Албаније у Црној Гори – нису то само зла и несреће него биће и потврда оне Хегелове филозофеме да зло рађа

и добро. Да, родиће нам се и добро ако му помогнемо да се роди. Са грбаче су нам се стресли непријатељи и лажибраћа. Остали смо на своме и ускоро ћемо се још више згуснути да нам више нико не може наше да отима. Сада Србија ступа у нову епоху. Да се неко време повија и сагиње, али више не треба и не мора да клечи. Ми можемо и хоћемо да створимо савремено, солидарно, демократско друштво које ће својим вредностима бити равноправно свим напредним друштвима у Европи. Ваљда смо велике заблуде потрошили, све политичке поретке испробали, предуго смо жртвени јарци и парије.

Имамо природно богату земљу са изузетно значајним геополитичким положајем, имамо најбољу њиву у Европи, имамо довољно воде, шума и руда; имамо знања и искуства грађења и стварања; имамо млад народ који је жељан радног, стваралачког и нормалног живота.

Чиме и по ком реду треба да започне наш препород?

Ја сматрам да најпре треба политичаре да променимо и законима политику учинимо поштеним и паметним делањем за опште добро. Неопходни су нам заиста друкчији и одговорнији људи на власти, људи знања и способности, а не чланови странака и професионални политичари, идеолошки остаци грађанског рата и титоизма. Неопходан нам је правни поредак са демократским и строгим законима какви постоје у најнапреднијим државама Европе. Неопходне су промишљене и енергичне мере за привредни опоравак, а он је могућ.

А најделатнији покретач нашег препорода треба да буде свестан страх од даљег пропадања и нестанка који нам прете. Са таквим свесним страхом морамо да се пренемо и схватимо неопходност знања, поштења и радиности.